

Сценарій години
спілкування «Кібербулінг: небезпечне віртуальне «бикування»

Учитель. *Небезпека чекає нас в інтернеті навіть у звичайних, на наш погляд, життєвих ситуаціях. Прогрес - явище різнобічне, яке разом з користю і розвитком несе нові ризики та проблеми. Один із прикладів такої проблеми - кібербулінг. Це досить нове поняття для нашої країни, воно прийшло до нас із Заходу разом із чатами і соціальними мережами.*

Дослідженням цього небезпечного явища займалися 4 групи

I гр. Історія та походження терміну «кібербулінг»

II гр. Найпоширеніші типи кібербулінгу

III гр. Психологічні портрети учасників кібербулінгу.

IУгр. Правила-поради для подолання кібербулінг Звіт I групи

- 1. Почнемо з прояснення термінів, які допомагають позначити досить нове для нашого суспільства явище, з яким світ зіткнувся в масовому масштабі на декілька років раніше.*
- 2. У нашу мову прийшло багато слів іноземного походження, які зручно використовувати для позначення новітніх явищ. Одне із таких слів «кібер-булінг». Походить з англійської мови, створено від двох слів: кібер (позначає віртуальне, опосередковане комп'ютером середовище) і булінг (походить від англ. bull - бик, бугай, а в переносному значенні - дуже велика, сильна чи агресивна персона; і позначає процес лютого, завзятого нападу; близькі за смислом дієслова українською мовою - роз'ятрювати, задирати, прискіпуватися, провокувати, дошкуляти, тероризувати, цькувати та ін.).*
- 3. В українській мові найближчий аналог -сленгове слово «бикувати», що включає смисловий відтінок тупості, обмеженості, незграбності, некоковирності. Кібербулінг іще перекладають як кіберзаякування.*
- 4. Одна з перших добре відомих ілюстрацій кібербулінгу починалась як забавка, коли у 2002 р. американський підліток ГісланРаза, граючись, створив відео самого себе на основі сцени із фільму «Зоряні війни», де замість меча використовував бейсбольну биту. Нажаль, однокласники без дозволу і відома хлопця розмістили це відео в*

Інтернеті, де його побачили мільйони людей. Далі ця подія отримала неочікуваний розвиток - у 2004 р. було створено спеціальний сайт із цим та похідними відеороликами, спецефектами та музикою з фільму, який зібрав більше 76 мільйонів користувачів, а відео із зображенням хлопчика стало найбільш завантажуваним файлом 2004 року. Гіслан отримав ярлик «дитина зоряних війн» і це настільки змінило його стосунки в школі, що батьки змушені були залучати психіатричну допомогу. Вони подали до суду на батьків тих однокласників, що розмістили відео в Інтернеті, але врешті конфлікт було врегульовано в позасудовому порядку.

5.

Отже, КІБЕРБУЛІНГ - це новітня форма агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо.

Звіт II групи

1. До найпоширеніших типів кібербулінгу належать:

- Використання особистої інформації.
- Анонімні погрози.
- Переслідування.
- Тролінг і флеймінг.
- Гепіслепінг.

Розглянемо методи кібербулінгу докладніше.

2. Використання особистої інформації. «Зламування» поштових скриньок, серверів, сторінок у соціальних мережах з метою отримання особистої інформації про людину та переслідування її.

3. Анонімні погрози. Кіберхулігани анонімно посилають листи на адресу електронної пошти своїм жертвам з повідомленнями загрозового змісту. Іноді ці загрози мають образливий характер з вульгарними висловами і ненормативною лексикою

4. Переслідування. Кіберпереслідування відбуваються за допомогою мобільного зв'язку або електронною поштою. Хулігани можуть довгий час переслідувати свою жертву, завдаючи брудних образ принизливого характеру або шантажуючи будь-

якими таємними фактами. Відстежуючи через Інтернет необережних користувачів, переслідуювач отримує інформацію про час, місце і всі необхідні умови здійснення злочину.

5. Тролінг (trolling — ловля риби на блешню) - розміщення в інтернеті (на форумах, у блогах тощо) провокаційних повідомлень з метою викликати флейм, тобто конфлікти між учасниками, взаємні образи

6. Флеймінг. Улюблений метод «тролів» (провокаторів) у мережі - флеймінг(від англ. flaming - пекучий, гарячий, полум'яний) - обмін короткими гнівними і запальними репліками між двома чи більше учасниками, використовуючи комунікаційні технології. Частіше за все розгортається в «публічних» місцях Інтернету: на чатах, форумах, у дискусійних групах, інколи перетворюється в затяжну війну (холіво - від англ. -свята війна). На перший погляд, флеймінг - це боротьба між рівними, але в певних умовах вона теж може перетворитися на нерівноправний психологічний терор. Так, неочікуваний випад може привести жертву до сильних емоційних переживань.

7. Обмовлення, або зведення наклепів - розповсюдження принизливої неправдивої інформації з використанням комп'ютерних технологій. Це можуть бути і текстові повідомлення і фото, і пісні, які змальовують жертву в шкідливій, інколи сексуальній манері. Жертвами можуть ставати не тільки окремі підлітки, трапляється розсилка списків (наприклад), створюються спеціальні «книги для критики», в яких розміщуються жарти

про однокласників, наклепи. Обираються мішені для тренування власної злоби, зливання роздратування, переносу агресії тощо.

8. Хепіслепінг (HappySlapping - щасливе ляскання, радісне побиття) - назва походить від випадків в англійському метро, де підлітки били перехожих, тоді як інші записували це на камеру мобільного телефону. Тепер ця назва закріпилася за будь-якими відеороликами з записами реальних сцен насильства. Ці ролики розміщують в інтернеті, де їх можуть переглядати тисячі людей, без згоди жертви.

9. Починаючись як жарт, хепіслепінг може завершитись трагічно, як це сталося із 18-річним Трістоном Крістмасом, якого група хлопців побила для того, щоб зняти відео для Інтернету, а коли він, ударившись головою, помирав кинутий на підлозі, вбивця і спостерігачі пішли продовжувати вечірку. З'явилося поняття буліцид - загибель жертви внаслідок булінгу, який вважається злочином, і хепіслепінг, якщо призводить до таких трагічних наслідків.

Розглянемо стандартну структуру кібербулінгу на прикладі його учасників та їхніх психологічних портретів

Звіт III групи

1. Агресор - людина імпульсивна, яка прагне головувати над усіма, щоб її всі слухалися і боялися, агресивно налаштована не лише до ровесників, але й до дорослих (батьків, учителів); не вміє співчувати, фізично сильніша за «потенційну жертву».
2. Потенційна жертва - людина замкнена, вразлива і сором'язлива, яку легко налякати, невпевнена у собі, дуже за все переживає, має занижену самооцінку, депресивна, часто думає про суїцид, не має близьких друзів, більше спілкується з дорослими, ніж з ровесниками, фізично слабша за «агресора».
3. Спостерігач - людина, якій дуже цікаво переглянути (в деяких випадках і зафіксувати) процес цькування та знущання однієї людини над іншою.
4. Якщо дитина стала «потенційною жертвою» в процесі кібербулінгу, то їй дуже страшно про це розповісти дорослим. Це може відбуватися з різних причин:
 - діти можуть вважати, що дорослі не зможуть розв'язати подібну проблему чи не будуть сприймати як серйозну;
 - коли розповісти про цю проблему комусь із дорослих, то їм буде тільки гірше: спрацює своєрідний «донос на агресора», від якого зазвичай «добра чекати не доводиться».

Як же можна уберегтися від небажаних наслідків користування інтернетом?

Перегляд ролика «Розваги та безпека в інтернеті»

(<http://www.youtube.com/watch?v=3Ap1rKr0RCE>).

Учитель: Кібербулінг небезпечний не менше, ніж знущання у звичному розумінні. І зачіпає ця проблема не лише дітей та підлітків (безпосередніх учасників), а й

дорослих, які повинні підтримувати і допомагати своїм дітям у такій ситуації та запобігати можливості залякування. Багато дітей, що стали «потенційними жертвами» кібербулінгу, не витримавши такого психологічного удару, попросилися з життям. Для того щоб запобігти проблемі кібербулінгу, батькам слід учити змалечку свою дитину безпечно використовувати комп'ютер, інтернет та інші інформаційно-ко-мунікаційні технології. Слід попереджати дитину про те, що проблемами, які виникають у віртуальному просторі, теж потрібно ділитися з батьками і разом їх розв'язувати.

Користувачі інтернету повинні пам'ятати кілька простих правил безпеки, з якими познайомлять учасники ІУ групи. 1. Не поспішай викидати свій негатив у кіберпростір.

Перш ніж писати і відправляти повідомлення, слід заспокоїтися, вгамувати злість, образу, гнів.

1. Створюй власну онлайн-репутацію, не купуйся на ілюзію анонімності.

Хоча кіберпростір і надає додаткові можливості відчувати свободу і розкутість завдяки анонімності, існують способи дізнатися, хто стоїть за певним нікнеймом. І якщо некоректні дії у віртуальному просторі призводять до реального шкоди, все таємне стає явним. Інтернет фіксує історію, яка складається з публічних дій учасників і визначає онлайн-репутацію кожного - накопичений образ особистості в очах інших учасників. Заплямувати цю репутацію легко, виправити - важко.

2. Зберігай підтвердження фактів нападів. Якщо тебе дуже засмутило повідомлення, картинка, відео тощо, слід негайно звернутися до батьків по пораду, зберегти або роздрукувати сторінку самостійно, щоб порадитися з дорослими в зручний час.

3. Ігноруй одиничний негатив. Одноразові образливі повідомлення краще ігнорувати - часто кібербулінг наслідок такої поведінки зупиняється на початковій стадії. Досвідчені учасники інтернетдискусій дотримуються правила: «Найкращий спосіб боротьби з неадекватними - ігнор».

4. Якщо ти став очевидцем кібербулінгу, правильною поведінкою буде:

а) виступити проти агресора, дати йому зрозуміти, що його дії оцінюються негативно, б) підтримати жертву - особисто або в публічному віртуальному просторі надати їй емоційну підтримку,

в) повідомити дорослим про факт некоректної поведінки в кіберпросторі.

5. Блокуй агресорів. У програмах обміну миттєвими повідомленнями є

можливість блокувати повідомлення з певних адрес. Пауза в спілкуванні частовідбиває в агресора бажання продовжувати цькування.

6. Не варто ігнорувати агресивні повідомлення, якщо листи невідомого вам відправника систематично містять погрози або порнографічні сюжети. У цьому випадку слід скопіювати ці повідомлення і звернутися до правоохоронців. Питаннями кібербезпеки займаються спеціально створені відділи міліції, й інтернетхулігана можна знайти й покарати. Якщо образлива інформація розміщена на сайті, слід зробити запит до адміністратора для її видалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брайант Д., Томпсон С. Основы воздействия СМИ. Москва, 2004.
2. Винтерхофф-Шпурх П. Медиapsихология. Основные принципы. - Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2007.
3. Даниель С.М. Искусствоведеть. О творческих способностях восприятия, о языке линий и красок и о воспитании зрителя. - Л. Искусство, 1990.
4. Девис Р.Ю. Техника творческого воображения. Киев: 1996. 52с.
- Исследуем ложь. Теории, практика обнаружения / Под ред. Майкла Льюиса, Керолин Саарни. СПб., 2004.
5. Как создать собственный мультфильм. Анимация двухмерных персонажей. - М.: 2006, 536с.
6. Как справиться с компьютерной зависимостью. - М.: Эксмо, 2008. - 224 с.
7. Кастельс М.. Галактика Интернет. Москва, 2001.
8. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанием. Киев, 2000.
9. Киттлер Ф. Оптически медиа (Берлинские лекции 1999г.) / Пер. с нем. Под ред. Б. Никифорова и В. Скуратова. - М.: Логос/Гнозис, 2009.
10. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. - М.: Жуковский, 2003.
11. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід: Навчальний посібник/За ред. Л.А. Найдьоновой, О.Т. Барішпольця. - К.: Міленіум, 2010, с. 13-66.
12. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіакультура: с. 97-102; с.110-121. Павлюк Л. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів, 2006.
13. Розин В.М. Визуальная культура и восприятие. Как человек видит и понимает мир. Изд. 2е. - М.: Едиториал УРСС, 2004.
14. Тарасов А.Н. Психология лжи. Москва, 2005.
15. Тоффлер О. Новая технократическая волна на Западе. Москва, 1986.
16. Харрис Р. Психология массовых коммуникаций. - СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2001.
- «Дух фотографии» («The Spirit of Photography»): т/ф, 5 серій, виробництво BBC, Велика Британія).
17. Человек и новые информационные технологии: завтра начинается сегодня. - СПб.: Речь, 2007.

Корисні веб-ресурси

ОН-ляндія. Безпечна Веб-країна <http://www.onlandia.org.ua>([посилання зовнішнє](#))

Портал для дітей, батьків, учителів. Он-ляндія – це інтерактивний курс з інтернет-безпеки – спільна ініціатива програми Microsoft «Партнерство в навчанні», соціально відповідальних комерційних структур, неурядових організацій, за підтримкою громадського-соціальних діячів. Сайт містить матеріали для дітей, батьків і вчителів (інтерактивні сценарії, короткі тести, готові плани уроків), завдяки яким діти зможуть освоїти основи безпечної роботи в Інтернеті. Безпека в Інтернеті для вчителів <http://fizika.net.ua>([посилання зовнішнє](#))

Безпека в Інтернеті на веб-сайті вчителів фізики. Поведінка у мережі. Неприємності в мережі. Поради щодо планування уроків "Безпека в Інтернеті". Словник користувача Інтернету. Як правильно писати матеріали для публікації в Інтернеті.

Допомога дітям: безпека мережі Інтернет для дітей та підлітків <http://planetofsupport.org>([посилання зовнішнє](#))

Рекомендації експертів батькам, в яких є діти молодшого і середнього шкільного віку і доступ до Інтернету. Практична інформація допоможе попередити загрози і зробити роботу дітей в Інтернеті корисною та безпечною.

Конфіденційність і безпека в Інтернеті: запитання й відповіді <http://windows.microsoft.com>([посилання зовнішнє](#))

Навчання дітей безпеці в Інтернеті. Європейський контекст <http://osvita.mediasapiens.kiev.ua>([посилання зовнішнє](#))

Правила Інтернет-безпеки і Інтернет-етики для дітей і підлітків <http://www.chl.kiev.ua>([посилання зовнішнє](#))

Ребенок в сети <http://detionline.ru>([посилання зовнішнє](#))

Сайт призначений допомогти вам захистити дитину від небезпеки в Інтернеті. Дані про вплив Інтернету на дітей, інформація про можливу небезпеку, підказки для батьків, захист дитини під час подорожей по Інтернету, дітям про віруси.

Веб-спілкування, net-етикет <http://netiquette4uth.blogspot.com>([посилання зовнішнє](#))

Блог Державної бібліотеки України для юнацтва, м. Київ присвячений етикету, безпечній роботі та спілкуванню в Інтернеті. Словник Інтернет-термінів, інформаційні матеріали, культура віртуального спілкування, корисні посилання.

Онляндія - безпекадітей в Інтернеті [Онляндія в facebook](#) ([посилання зовнішнє](#))

Сторінка Онляндії в соціальній мережі facebook. Доступна, практична інформація з Інтернет-безпеки дозволить навіть початківцям ефективно використовувати ресурси мережі й захистити себе від небажаного контенту. Інтерактивне спілкування із експертами у сфері безпеки дітей в Інтернеті.

Правила безпечного "руху" в Інтернеті можна знайти на сайті [Онляндія - безпечна веб-країна\(посилання зовнішнє\)](#). Не зайвим буде запам'ятати чи занотувати телефон Національної «гарячої лінії» з питань запобігання насильству та захисту прав дітей – 0 800 500 33 50 або електронну пошту: info@Lastrada.org.ua(посилання надсилає лист), onlandia@live.com(посилання надсилає лист) . Вам нададуть наступні консультації:

1. Поради та правила поведінки дітей під час користування Інтернетом.
2. Поради батькам щодо безпечної роботи дітей в Інтернеті.
3. Попередження комп'ютерної залежності та можливість отримання психологічної допомоги.
4. Юридичні консультації щодо злочинів проти дітей в Інтернеті.
5. Допомога у випадках чи за умови підозр щодо загрози дітям через Інтернет.